

نقاشی کودکان
پرورش یا آموزش؟

مولف: مرصده بیک محمدزاده

سرشناسه: بیک محمدزاده، مرسته ۱۳۴۳
عنوان و نام پدیدآور: نقاشی کودکان: پرورش یا آموزش؟
مؤلف مرسته بیک محمدزاده.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات پویانما، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص.: مصور (بخشی رنگی).
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۹۷-۱۸-۷
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: نقاشی و نقاشی‌های کودکان
موضوع: Children's drawings
موضوع: خلاقیت در کودکان
موضوع: Creative ability in children
موضوع: آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی
موضوع: Early childhood education
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۷۹۷ پ/۱۱۳۹ LB
رده بندی دیویی: ۳۷۲/۵۲
شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۹۰۰۳۳

نقاشی کودکان ، پرورش یا آموزش؟

ناشر: انتشارات پویانما

تالیف: مرسته بیک محمد زاده

طرح جلد: پژمان رحیمی زاده

صفحه آرای: مرضیه خانی زاده ابیان

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۵

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۹۷-۱۸-۷

لیتوگرافی و چاپ: رایانه نگار/ پروین

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

مرکز فروش: انتشارات پویانما - تهران: سهروردی شمالی، خیابان خرمشهر، خیابان عشقیار، کوچه دوم

پلاک ۳ واحد ۱ تلفن: ۸۸۵۴۳۴۳۱-۲-۸۸۴۰۴۱۹۰

فهرست

۱	 مقدمه
۴	 فصل اول : مراحل رشد ترسیمی کودک و نوجوان
۷	 ۱- مرحله نقطه گذاری (حدود ۱/۵ - سالگی)
۹	 ۲- مرحله خط خطی (حدود ۲/۵ - ۱/۵ سالگی)
۹	 ۳- مرحله ماندالا (۳ - ۲/۵ سالگی)
۱۴	 ۴- مرحله واقعگرایی ناقص (۵ - ۳ سالگی)
۲۰	 ۵- مرحله واقعگرایی فکری یا ذهنی (حدود ۸ - ۵ سالگی)
۲۱	 ۶- مرحله ی واقعگرایی عینی یا بینایی (حدود ۸ سالگی به بعد)
۲۱	 الف - واقعگرایی عینی با درک سطوح هندسی (حدود ۱۰ - ۸ سالگی)
۲۵	 ب- واقعگرایی عینی با حس ضعیفی از حجم، پرسپکتیو و بافت (حدود ۱۲ - سالگی)
۲۹	 ج- واقعگرایی عینی با درک پرسپکتیو علمی و حجم پردازی (حدود ۱۲ سالگی به بعد)
۳۳	 فصل دوم: آموزش
۳۴	 آموزش مفاهیم
۳۴	 تجزیه خطوط
۳۵	 خطوط مرکب
۳۵	 آموزش سطوح هندسی
۳۶	 آموزش و شناخت رنگ‌ها و ترکیب آنها
۳۸	 بازدید از مراکز فرهنگی هنری و تفریحی

۴۶	تکنولوژی آموزشی
۴۸	ابزارهای کمک آموزشی
۴۹	روش آموزش برای دوازده جلسه
۵۵	دیکته تصویری
۵۶	نقاشی موضوعی
۷۳	شناخت ابزارها و امکانات آن
۷۳	مداد رنگی
۷۵	آبرنگ
۷۹	ماژیک
۸۲	مداد آبرنگی
۸۲	پاستل
۸۳	مداد شمعی
۸۳	گواش
۸۶	رنگ روغن
۸۶	کلاژ
۸۹	پیشنهادهای متفرقه
۹۹	قلم مو
۱۰۱	موضوعات با سه هدف اساسی
۱۰۲	عناوین موضوعات پیشنهادی نقاشی
۱۰۴	نقاشی گروهی
۱۰۷	مبانی هنرهای تجسمی در حد هنرجویان
۱۱۰	آموزش انفرادی ضعیف‌ترها
۱۱۰	شیوه های آموزش نقاشی (مستقیم و غیر مستقیم)
۱۱۴	میزان تمرکز کودکان و نوجوانان
۱۱۶	کپی کردن و الگو دادن

۱۱۷	روند پیشرفت نقاشی
۱۱۷	جدا کردن گروه های سنی
۱۲۱	فصل سوم: عوامل مؤثر بر یادگیری
۱۲۲	دوران جنینی
۱۲۳	تغذیه
۱۲۵	وراثت
۱۲۵	انگیزه
۱۲۸	محیط
۱۲۹	خانواده و تربیت
۱۳۱	یادگیری و نقش حواس پنجگانه در آن
۱۳۳	فصل چهارم: فواید هنر
۱۳۵	۱- پرورش نیمکره راست مغز و کمک به رشد و توسل نیمکره چپ و ایجاد تعادل بین دو نیمکره
۱۳۸	۲- تأمین بهداشت روانی و کمک به تخلیه روحی و ایجاد آرامش
۱۳۹	۳- پرورش هوش و خلاقیت
۱۴۱	۴- ایجاد دقت و تیزبینی و ارتباط میان جزییات
۱۴۲	۵- ایجاد اعتماد به نفس
۱۴۲	۶- غنی سازی اوقات فراغت
۱۴۳	۷- افزایش میزان حوصله و تمرکز
۱۴۳	۸- بالا بردن میزان آگاهی و یاد سپاری حافظه
۱۴۳	۹- بالا بردن سرعت تفکر و تصمیم گیری
۱۴۵	فصل پنجم: حاشیه ها
۱۴۶	صفات و ویژگی های مری
۱۴۶	دانش کافی
۱۴۷	رفتار و شخصیت مطلوب
۱۵۳	والدین در نقش مربیان

۱۵۴	شناخت رنگ و تأثیرات آن
۱۵۹	کلاس‌های مشترک کودک و مادر
۱۶۰	جلسه توجیهی با والدین و مسئولین
۱۶۲	کلامی با مدیران، مربیان و والدین
۱۶۳	هنر کودکان و کاربرد آن در صنایع
۱۶۴	روانشناسی و نقاشی کودکان
۱۶۵	نمایشگاه نقاشی
۱۶۶	ویژگی‌های کارگاه نقاشی
۱۶۸	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

آنچه که سبب تالیف این کتاب گردید قرار گرفتن معلم سالهای طولانی تجربه تدریس نقاشی کودکان، نوجوانان و بزرگسالان بود و قرار گرفتن در برابر ندای وجدان و ادای دین و جبران گذشته و تدریس معلم ناآگاه و کم تجربه که از گذشته خویش شرمنده است و عذر تقصیر دارد و سعی در جبران، تا هم خویش را آسوده سازد و هم آنچه را که از ادای تدریس تا کنون از شاگردان آموخته به اشتراک گذارد و هرچند که این حقیر خود از شاگردان شاگردترم و بیشتر از آنچه که به دیگران آموخته ام، آموختم و از طرفی عده زیادی از معلمان، مربیان و والدین سوال میکنند، چگونه کودکان را آموزش دهیم تا آنها بعد از مدتی بدون وابستگی به ما از عهده ی نیازهای خویش برآیند؛ و شیوه ی صحیح کار با کودکان چگونه است و مشکلات زیادی دارند که فکر میکنند منابع موجود کافی نیست و یا آنقدر منابع پراکندگی و گستردگی دارند که فرصت زیادی برای مطالعه ندارند؛ و یک معلم خوب علاوه بر دانش در زمینه ی نیازهای کودکان باید در زمینه روانشناسی کودک و نوجوان مطالعات مستمر داشته باشد، زیرا با تنوع روحیات و تربیت های متفاوت بچان برخورد میکند و با مسائل و مشکلاتی در کلاس روبرو می شود که اگر آگاهی کافی نداشته باشد نقش سازنده و پرورشی وی تحت شعاع قرار نگیرد و چه بسا هنجاریان دچار لطمه گردند. یکی از نکات قابل ذکر و مهم در مورد کتاب این است که این کتاب نه کتابی روانشناسی است بلکه فقط یک هدف را دنبال میکند و آن نحوه ی کمک به کودکان جهت نقاشی کردن است یا چگونگی آموزش یا دقیقتر بگویم چگونگی پرورش نقاشی نزد کودکان است و بس، ما در کنار آموزش، نظری به یافته های روانشناسان و تلاش آنها خواهیم داشت تا پرورش و آموزش نقاشی سهل تر انجام گردد. در این نوشتار سعی شده است به نیازهای اساسی هر کسی که با نقاشی کودکان سروکار دارد پاسخ داده شود، اساس این کتاب بر پرورش نه آموزش نقاشی بنا شده است و تا حد امکان سعی شده خلاقیت و استقلال کودک با تکیه بر توانایی های منحصر به فرد هر کودک حفظ

شود و ارزیابی آثار آنها از نگاه کارشناسانه و تخصصی صورت پذیرد نه نگاه دل‌خوشکن، خام و غیرتخصصی. پرورش ایجاد بستر رشد، بالندگی و خوداتکایی است؛ اما آموزش، دادن اطلاعات لازم ولی موجبات خوداتکایی را فراهم نمی‌آورد و وابستگی را هم در کنار دارد.

فصل اول کتاب در مورد مراحل رشد ترسیمی کودکان از حدود یک سالگی تا مرحله ی نوجوانی است تا مربی با آگاهی از این مراحل بتواند متناسب با سن هنرجو برنامه یزی کرده و از او توقع داشته باشد و از اهداف پرورشی هنر دور نشود. فصل دوم مربوط به آموزش و مسائلی است که می‌تواند در حوزه آموزش باشد و شیوه هایی که مربی می‌تواند برای آموزش مد نظر قرار دهد و ابتدا با آگاهی دادن و چگونه دیدن و توجه دادن هنرجو به محیط اطراف و آنالیز عناصر اطرافش به خطوط اصلی و سطوح هندسی است تا همه چیز برای آنها ساده شود و در عین حال که استقلال کودک حفظ می‌شود، کم کم آنها را به سمت موضوع های ذهنی و خلاقانه هدایت میگرداند و ابزارها و تکنیک های مختلف به آنها معرفی می‌شود تا آنها علائق خود را کشف کنند و در فصل سوم به عوامل مؤثر در یادگیری پرداخته شده است و در فصل چهارم به فواید هر و اشاره چرا باید کودکان نقاشی کنند اشاره گشته است. و فصل پنجم به مسائل حاشیه ای که می‌تواند به طور غیرمستقیم به پیشرفت هنرجو کمک کند، پرداخته است. کتاب حاضر در عین حال که به پرورش هنر کودکان میپردازد به روح و روان کودک نیز توجه ویژه دارد. نکته جالب این کتاب مسلماً خالی از اشکال نخواهد بود و خرد جمعی می‌طلبد و صاحب نظران با توجه و تذکر مرا مدیون محبت خویش قرار می‌دهند. امید است که با یاری خداوند کتابی کاربردی و مفید برای عزیزان مربی، دانشجو، والدین و علاقه مندان فراهم آمده باشد.

مرسده بیک محمدزاده